

Bílá nemoc

- Autor: Karel Čapek
- Literární žánr: tragédie
- Literární druh: drama – protinacistické
- Časoprostor: autorova současnost – doby kdy nacismus dosáhl největší síly;
Vymyšlená země (místo není nijak blíže určeno)
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1. polovina 20. století
- Kompozice: chronologická – 3 dějství a 14 obrazech, tragický konec

Životopis autora

- Spisovatel, novinář (lidové noviny), dramatik, režisér, prozaik, překladatel
- Bratr Josef – malíř, spisovatel – měli blízký vztah, sestra Helena – malířka
- Gymnázium Hradec Králové – vyloučen kvůli kritice, gymnázium v Praze – filozofie
- Zpočátku psal s Josefem, poté sám
- Několikrát nominován na Nobelovu cenu, nikdy jí však nezískal
- Hovory s TGM
- 25.12.1938 = úmrtí na zápal plic
- Další díla: Matka, R.U.R

Formální znaky

- Žurnalistika: měl schopnost vnímat i ty nejobyčejnější maličkosti a těch využít ke sdělení vážných společenských problémů
- Dramatik: Utopické hry – technika jde kupředu daleko rychlejším tempem než lidská morálka – nebezpečí jejího zneužití nevíra

Postavy

- Dr. Galén: byl ve válce a snaží se zabránit válce tím, že ošetřuje jen chudé lidi, které jsou proti boji
- Dr. Sigélius: doktor, který nechá léčit Galéna ve své nemocnici
- Maršál: diktátor, neústupný, zbabělý, nelidský, touží po moci, až když sám onemocní, je schopen svůj názor na válku změnit
- Baron Krug: majitel zbrojařské továrny, který také onemocní bílou nemocí, chce aby ho Galén zachránil, ten však chce mít a dává podmínku, ve které se jedná o mít v zemi, Maršál nechce na podmínku o míru přistoupit, a proto se baron zastřelí

Jazykové prostředky

- Spisovná čeština, latina – názvy nemocí, anglické a německé fráze
- Krátké scénické poznámky
- Psáno formou dialogů

Témata, motivy

- Varování před hrozbou fašismu před druhou světovou válkou, zde znázorněného „bílou nemocí“ (leprou)
- Fašismus, lék, zbrojení, paradox, konflikt, bezmoc jednotlivce proti davu

Tropy a figury

- Přirovnání – vyvést jako bláznů, žlutým jako hořčice

- Řečnická otázka – přece jsem tu nebyl nadarmo osm let ne?
- Zvolání – člověče, pojd'!

Obsah díla

První dějství

Bílá nemoc se šíří světem, postihuje lidi nad 40 let a nelze ji vyléčit. Začíná bílou skvrnou, pak přichází zápach a tělo se rozpadne. Na Lilienthalovu kliniku přijde doktor Galén s lékem, který ale tají. Získá místo, léčí jen chudé a bohaté odmítá, protože nejsou proti válce. Maršál obdivuje dvorního radu Sigelia, ale Galén prohlásí novinářům, že lék je jeho a léčit bude všechny až v míru. Sigelius ho vyhodí, Galén pak léčí soukromě.

Druhé dějství

Baron Krüg má bílou nemoc, a proto jde za Galénem v přestrojení. Galén ho však odhalí a nabídne mu vyléčení za zastavení továrny. Krüg se jde poradit s maršálem, ten ale na Galénovu podmínku přistoupit nechce. Maršál si nechá zavolat Galéna a diskutuje s ním. Jejich rozhovor ale přeruší telefonát, ve kterém se maršál dozví, že se Krüg zastřelil.

Třetí dějství

Maršál má válečný proslov a bije se do hrudi. Zjistí ale, že má bílou nemoc. Jeho dcera Anetta s jejím milým se ho proto snaží přesvědčit, aby přijal podmínky doktora Galéna a ustoupil od války. Maršál nakonec souhlasí, a tak mu Galén běží na pomoc. Cestou se Galén střetne s davem, který vede syn, podporující válku. Galén jim odporuje, ale dav ho zabije a syn zničí jeho lék.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 20. století)

- Bohumil Hrabal – Slavnosti sněženek, Ostře sledované vlaky
- Ota Pavel – Smrt krásných srnců
- Karel Poláček – Bylo nás pět

- Erich Maria Remarque – Na západní frontě klid
- George Orwell – Farma zvířat, 1984
- Antoine de Saint-Exupéry – Malý princ
- Romain Rolland – Petr a Lucie
- Ernest Hemingway – Stařec a moře
- G. B. Shaw – Pygmalion